

Staňa, Čeněk

Vědecké zasedání "Stát Přemyslovců"

Archaeologia historica. 1988, vol. 13, iss. [1], pp. 633-634

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/139792>

Access Date: 21. 10. 2024

Version: 20241018

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Jedenáctý kongres věd prehistorických a protohistorických v Mohuči (NSR)

Ve dnech 31. srpna až 5. září 1987 proběhl další mezinárodní kongres, jehož úkolem bylo shrnout poznatky světové archeologie. Sekce 5 b byla věnována středověku. Z osmadvaceti přihlášených referátů jich celá řada odpadla, ale zato některé byly předneseny mimo program. Mozaikovitě a na různé úrovni informovali přednášející o výsledcích výzkumu v různých částech Evropy. Z přednesených referátů zaujal propracovaný přehled D. Parsonse „The siting of early monasteries in Europe north of the Alps“, J. Herrmanna „Stammesgliederung — Burgbezirke und Staatsbildung“ zabývající se konfrontací archeologických poznatků s údaji bavorského geografa poloviny 9. stol. a K. Groteho, který informoval o hlavních výsledcích výzkumu dvorce (curtis) u Bernhau-senu v Dolním Sasku. Přehled výsledků výzkumů zaměřených na poznání nejstarších panských opevněných sídel na Slovensku byl obsahem referátu A. Ruttkaye. Maďarští archeologové prezentovali výsledky výzkumů referáty A. Kralovánszkého, který se zabýval počátky uherského státu, A. Uzsokiho referujícího o halové kryptě krále Ondřeje I. v Tihány a G. Siklósiho o městských hradbách v Székesféhérváru. Moravská archeologie středověku byla zastoupena referátem V. Nekudy o sociální struktuře středověké vesnice v archeologických pramenech a J. Ungera o výsledcích výzkumu opevněných sídel typu „motte“ na jižní Moravě. Kongres byl doplněn exkurzemi po dobře upravených archeologických památkách v Porýní a společenskými setkáními.

Pořádající instituce — Römisch-germanisches Zentralmuseum v Mohuči se svého úkolu zhostila dobře a se ctí. Vzhledem k tomu, že pořadatelem dalšího kongresu v r. 1991 bude Archeologický ústav SAV v Nitře, čekají celou čs. archeologii v příštích letech nemalé úkoly.

JOSEF UNGER

Vědecké zasedání »Stát Přemyslovců«

Problematika vzniku a rozvoje českého státu je ve Státním plánu základního výzkumu řešena ze dvou hledisek. Se zaměřením na historické vědomí, prostředky upevňování jeho pozitivních rysů a jeho rozvoj a úlohu je studována v hlavním úkolu č. IX-6-7, který je koordinován na filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze (hlavní koordinátor prof. PhDr. Antonín Robek, DrSc.). Rekapitulaci současného stavu výzkumu období kladení základů českého národního vědomí bylo věnováno vědecké zasedání »Stát Přemyslovců«, které uspořádalo koordinátorské pracoviště 20. 5. 1987 v univerzitní budově v Praze na Celetné ulici. V 11 referátech doprovázených bohatou diskusí se přednášející dotkli různých teoretických otázek uvedeného období, jež jsou v zorném

úhlu současného bádání. O základní metodické otázce tématu promluvila M. Bláhová („Možnosti studia historického vědomí v raně feudálních Čechách“), o panovnické moci ve světle hagiografických pramenů pojednal J. Hošna, o 1. staroslověnské václavské legendě V. Konzal. Mincovníctví představila J. Hásková, antropologii M. Stloukal. Hostující archeologové se věnovali sídelní problematice v severozápadních Čechách (J. Bubeník), středověké kolonizaci (J. Klápště), česko-velkomoravským vztahům ve světle výzkumu Pražského hradu (Z. Smetánka) a nadstavbovým jevům: P. Charvát předkřesťanské ideologii v raném českém středověku, P. Sommer počátkům klášterů v Čechách. Nepochybně dominující bylo hned první vystoupení, brilantní přednáška D. Třeštíka, v níž v podstatě odmítl až v nové době dotvořenou představu o českých kmelech a nahradil ji novou konstrukcí, založenou zatím ovšem na stejně labilních základech jako byla odmítaná představa. Naznačil ale cestu k řešení, které by mohlo vést od v tomto případě druhořadé, terminologické záhady (pojem kmen) k poznání skutečně hospodářsko-společenské a politické situace, projevující se ve struktuře osídlení. Cesta dopředu musí jít přes archeologickou pramennou základnu, která na rozdíl od dostupných písemných zdrojů je konkrétnější přinejmenším již nyní územně a jistě bude zpřesněna i chronologicky, aby ukázala formy osídlení dílčích územních celků v jednotlivých horizontech, v jejich vývoji i v jejich vztazích vnitřních i k formující se centrální moci.

ČENĚK STAŇA

Seminář o počátcích polského a českého státu

Ve dnech 28. a 29. září 1987 uspořádala archeologická komise Poznaňského Towarzystwa Przyjaciół Nauk a Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy polsko-český seminář na téma „Początki Państwa Polskiego i Czeskiego w świetle nowszych badań archeologicznych“ v pěkných prostorách muzea na Lednici, které jsou součástí velkopolského skansenu u Lednického jezera. Jednání, které tematicky pečlivě připravila prof. dr. hab. Z. Kurnatowská ve spolupráci s PhDr. J. Slámou, CSc., se zúčastnilo 19 odborníků, z nichž čtyři zastupovali českou stranu a přibližně stejný počet hostů z poznaňských archeologických institucí. Pro paralelní sledování rozvoje přemyslovského a piastovského státu měly být páteří úvodní přednášky dr. J. Slámy „Počátky hradské organizace v Čechách“ a prof. Z. Kurnatowské „Z badań nad przemianami organizacji terytorialnej państwa pierwszych Piastów“. Na ně pak navazovaly příspěvky objasňující různé aspekty vývoje ve vztahu k ústřední moci. Z české strany nebyl pro onemocnění dr. Slámy přednesen syntetický úvod. Paleobotanický a historickogeografický vývoj a jeho vliv na středověké osídlení Velkopolska osvětlili zaslíbenými výklady podloženými systematickými výzkumy prof. dr. hab. K. Tobolski a doc. dr. hab. S. Kurnatowski. Určité rysy ekonomicko-společenského vývoje ukázali dr. B. a W. Dzieduszyčtí („Sieć osadnicza północnego pogranicza Wielkopolski we wczesnym średniowieczu“) a mgr. Moździoch („Funkcje gospodarcze śląskich grodów kasztelańskich w ramach państwa wczesnopiastowskiego“). Dr. Z. Smetánka, CSc., doložil konkrétním materiálem, že při výkladu velkomoravských nálezů v centru přemyslovského státu na Pražském hradě se nelze spokojit s označením těchto nálezů za pouhé importy. Ve velkomoravských kulturních vlivech je třeba vidět především základní impuls výrobního a tvůrčího charakteru k vytváření nového, českého uměleckého pro-